

ו. פסול "נמדק כהימנך"²¹, היינו שנתעקמו העלים ופונים זה לכאן וזה לכאן ואי אפשר לחברם²².

ז. לולב ארוך שיבש רוב יא שדרתו יב מלמטה, ואם יתלוש חלק מלמטה יהא רובו

דבר הלכה

בחמנע העלה (פי' צעזיו, ומש"כ הר"ן שם) ^{למחרת} למחרש"ס (סי' תרמ"ה ס"ו).

ודע דאף הלבושי שרד בהגהותיו לשו"ע כאן שהחמיר אף בנסדק קלמ (והמחרש"ס שם נחלק עליו דדוקא בנחרתקו הרבה פסול), לא נחזין כלל לפסול בנסדק גרידא, דודאי צעינן נחרתקו ממש זה מזה וזהא לית מאן דפליג כלל, רק סובר דלא צעינן נכפף לגמרי ואף צריחוק קלמ נפסל ולכן כתב דכל שנסדק מעט ע"פ רוב נחרתק ע"י עכ"פ במקלמ ויפסל²⁴.

י. ולענין תלישת חלק מלולב ארוך, נראה דאף לאחר שהוקצה הלולב למנוחו, מ"מ מותר לתלוש [ולשהמש צו], מפני שסו"ס חלק זה מיותר ואין זה מגוף המנוח²⁵.

יא. שהוא שיעור הפוסל כמ"ס צשו"ע הרב סי' תרמ"ה סט"ז וצבורי יעקב סק"י ד. וכל יבש הפוסל צשדרה נראה דהיינו צשיצש כל העוץ, אבל יבש רק חלק מעוץ השדרה לא מיפסיל²⁶.

יב. ולענין שיעור אורך הלולב, שהוא ד'

לדידהו דהיינו לארכו כוונתו שהסדק הוא ללד אורך הלולב, אבל מיירי בגוף העלה צפנים ולא שנפרדו צ' העלים), הרי שפיר י"ל דנסדק פסול קאי על הפרדת העלים פחות מטפח דבזה ליכא משום נחלקה התיומת ולכן קאמר ר"פ דדוקא צעזיד כי הימנך פסול¹⁹. אך יתכן דנסדק משמע להו סדק ארוך ומשום כך דוחק גדול לומר דמיירי דוקא צפחות מטפח).

צרם צעיקר הדין יש לדון דאפי' צכלשהו דינו כפסול ממש, דכיון דכתב הר"ן דלדידהו צמיעוטו פסול, והר"ן הרי ס"ל דעשו ראשו של לולב כחוטמו של אתרוג, מסתבר דה"נ פסולו צכלשהו לשיטה זו²⁰.

ט. דכיון שדייק רב פפא לומר "כי הימנך" מוכח דהסדק צלצד אינו פוסלו אלא צריך שיהא נראה כשני עלים לגמרי²³, ואילו בנסדק נהי דנראים פרודים מ"מ ניכר שזהו עלה אחד שנפרד לשנים, וכמ"ס צדעת תורה

ארחות הלכה

ברובו, היינו משום דהתם איכפת לן רק שעכשיו יהא אחד משא"כ בלולב שכבר נפגם הידורו. 19. וכן תמה בדרוש וחדוש עמ' פ"ח. 20. ח"י כת"י למס' סוכה ל"ב ע"א. ומ"מ למעשה לא חשש רבנו כל כך לנחלק כלשהו. 21. סי' תרמ"ה ס"ז. 22. כשרות ארבעת המינים עמ' ר', ורשימות. 23. ולצורב שדן בדין זה לפני רבנו, הראה לו רבנו את הגמ' בסוכה ל"ב ע"א, ובהצביעו על הציור שבפי' הרי"ח הנדפס אמר: וכי מה ראו רבותינו לצייר צורת הימנך, אלא ללמדך שדוקא באופן זה שנחלק לגמרי לבי צרדים שונים נפסל משום הימנך. ומ"מ מה שנדפס בציור שעלה אחד זקוף והשני עקום ביותר, אין זה בדקדוק, אלא ה"ה בנתעקמו שניהם זה מזה כמספריים, וכולי האי לא דייקו המדפיסים. עכ"ד. 24. כתבי תלמידים. ולשוואל אמר שאף שידוע שהגרי"ז הלוי ז"ל החמיר ביותר בזה, לא נהגין כן. שם. 25. ח"י כת"י. ועיין בלוח א"י שאם אין לו בדין מלולב אחר יכול לקשרם בבדי הלולב שבירך עליו משום דלא הוקצה למצוותו יותר מד' טפחים. וראה פסקי תשובות סי' תרס"ד אות ד'. וע"ע א"א בוטשאטש סי' תרס"ד ס"ד, ודע"ת למחרש"ס סי' תרנ"א ס"א. 26. ח"י כת"י למס' סוכה שם.